

Aann. Deze soort is verwant aan *Capoeta enoplos* Blkr doch onderscheidt zich daarvan door minder slank ligchaam, hol profiel, korteren snuit, kleineren kop, kleinere en veel smallere schubvlekjes, enz.

Scripsi Batavia Calendis Junii et Julii MDCCCIV.

NEGENDÉ BIJDRAGE

TOT DE KENNIS DER

ICHTHIOLOGISCHE FAUNA

VAN

BORNEO.

ZOETWATERVISSCHEN VAN PONTIANAK EN BANDJERMASIN.

DOOR

P. BLEEKER.

De heeren C. HELFRICH en J. N. STEVENS, in de wetenschap reeds bekend door de verzamelingen van visschen van Borneo, welke de kennis der fauna van dit uitgestrekte eiland aanmerkelijk hebben doen uitbreiden, hebben zich niet bepaald tot hunne vroegere bezendingen, maar mij op nieuw belangrijke verzamelingen van hunne standplaatsen met de meeste welwillendheid doen toekomen.

De misschien voorbeeldlooze medewerking, welke ik in mijne ichtiologische studien van den Indischen Archipel ondervind, hebben mij in de gelegenheid gesteld, dezen tak van kennis meer uit te breiden, dan mijnen voorgangers mogelijk is geweest. Meer dan duizend vischsoorten, tot op mijne onderzoekingen vreemd aan de wetenschap, heb ik het voorrecht gehad te kunnen voegen bij de lijst der bewoners, waarmede

30

IX.

de Schepper de wateren van het oostelijke halfond der aarde heeft bevolkt. Maar de eer dezer ontdekkingen komt in de eerste plaats toe aan de verzamelaars, zonder welker belangstelling en ijver die natuurschatten grotendeels zouden zijn verborgen gebleven. Zoo is de kennis der Borneosche vischfauna door de talrijke verzamelingen, welke mij van verschillende plaatsen op Borneo zijn toegezonden, met die van meer dan 200 soorten vermeerderd geworden. Het is mij eene aangename taak de namen te herinneren van mevrouw IDA PFEIFFER en van de heeren A. J. ANDRESEN, J. H. CROOCKWIT, J. EINTHOVEN en J. WOLFF, welke even als de aan den hoofde dezes genoemde heeren, tot het bereiken dier uitkomst hebben medegewerkt. Maar niettegenstaande in de kennis der vischfauna van Borneo groote voortschreden gedaan zijn en de nieuwe verzamelingen van de heeren HEERICH en STEVENS nog weder een 16 tal soorten bevatten, nieuw voor de kennis dier fauna, waardoor het gezamenlijke aantal bekende Borneosche visschen op 240 wordt gebracht, is die kennis, met betrekking tot hetgeen wij van Java, Sumatra en Celebes weten, nog gering te noemen. Ook hebben de onderzoekingen omtrent Borneo's vischfauna tot nog toe slechts betrekking tot de delta-gedeelten der grootere stroomen en ten opzichte van de hoogere gedeelten der stroomgebieden en van de klippige kustwateren weet men nog bijkans niets met zekerheid. Het niet bestaan van nederlandsche nederzettingen, diep in de binnenlanden (1) of nabij klippentrijke kusten, is tot nog toe een hinderpaal om Borneo's vischfauna op eene ruimere schaal te leeren kennen. Het lijdt intusschen geen twijfel of het cijfer van 240 drukt op verre na nog geen vierde gedeelte uit van de op en om Borneo levende vischsoorten.

(1) De nieuwe vestiging van het nederlandsche gezag te Sintang, diep in de binnenlanden van westelijk Borneo aan de Kapoas, opent het vooruitzicht, dat men weldra ook meer met de bewoners van de hoogere gedeelten des gebieds van de Kapoas zal bekend worden. De heer SICAT, officier van gezondheid der tweede klasse, heeft mij van daar reeds doen geworden een prachtig exemplaar van *Cobitis macracanthus* Blkr van niet minder dan 315 mm lengte.

De hierboven genoemde nieuwe verzamelingen waren zamen-gesteld als volgt:

Zoetwatervisschen van Pontianak (verzameling van den heer J. N. STEVENS).

1. * <i>Ambassis interrupta</i> Blkr.	20. <i>Bagrus Wolffii</i> Blkr.
2. " <i>Wolffii</i> Blkr.	21. <i>Pangasius polyuranodon</i> Blkr.
3. <i>Datnioides polota</i> Blkr.	22. <i>Barbus Hoevenii</i> Blkr.
4. <i>Sillago malabarica</i> CV.	23. * " <i>Schwaneveldii</i> Blkr.
5. <i>Diagramma crassispinum</i> Rüpp.	24. <i>Systemus albuloideus</i> Blkr.
6. <i>Scatophagus argus</i> CV.	25. " <i>bulu</i> Blkr.
7. <i>Toxotes jaculator</i> CV.	26. " <i>melanopterus</i> Blkr.
8. <i>Anabas scandens</i> CV.	27. " <i>truncatus</i> Blkr.
9. * <i>Polyacanthus Hasseltii</i> CV.	28. <i>Capoeta microlepis</i> Blkr.
10. <i>Helostoma Temminckii</i> CV.	29. <i>Leuciscus dusonensis</i> Blkr.
11. <i>Trichopus trichopterus</i> CV.	30. * " <i>thynnoides</i> Blkr.
12. * <i>Ophicephalus melanopterus</i> Blkr.	31. * <i>Dangila Cuvieri</i> Val.
13. " <i>striatus</i> Bl.	32. " <i>ocellata</i> Blkr. = <i>Cyrene</i>
14. <i>Mastacembelus erythrotaenia</i> Blkr.	<i>ocellata</i> Heck. = <i>Dangila mi-</i>
15. <i>Gobius kokius</i> CV.	<i>erolepis</i> Blkr. ol.
16. <i>Eleotris marmorata</i> Blkr.	33. <i>Rohita Artedii</i> Blkr.
17. " <i>urophthalmus</i> Blkr.	34. " <i>Schlegelii</i> Blkr.
18. <i>Silurus micropogon</i> Blkr. = Si-	35. <i>Notopterus maculosus</i> Blkr.
<i>lorus apogon</i> Blkr. ol.	36. <i>Synaptura panoides</i> Blkr.
19. <i>Bagrus Hoevenii</i> Blkr.	37. <i>Arothron potamophilus</i> Blkr.

Van deze soorten zijn 20 nieuw voor de kennis der fauna van de Kapoas en 7, de met een * gemerkte, tevens nieuw voor de kennis der fauna van Borneo, terwijl slechts *Ophicephalus melanopterus* en *Systemus albuloideus* tevens nieuw zijn voor de wetenschap. Het aantal thans bekende vischsoorten van Pontianak wordt er door gebracht op 65.

Zoetwatervisschen van Bantjermasin (verzameling van den heer C. HEERICH.)

1. <i>Ambassis interrupta</i> Blkr.	3. <i>Datnioides polota</i> Blkr.
2. " <i>Wolffii</i> Blkr.	4. <i>Polynemus dubius</i> Blkr.

5. *Corvina trachycephalus* Blkr.
6. *Scotophagus argus* CV.
7. *Toxotes jaculator* CV.
8. *Anabas oligolepis* Blkr.
9. » *scandens* CV.
10. *Polyacanthus Helfrichii* Blkr.
11. *Ospromenus olfax* Comm.
12. *Trichopus trichopterus* CV.
13. *Betta anabatoides* Blkr.
14. *Ophicephalus bankanensis* Blkr.
15. » *lucius* K. v. H.
16. » *micropeltes* K. v. H.
17. » *striatus* Bl.
18. *Mastacembelus erythrotaenia* Bl.
19. *Mugil borneensis* Blkr.
20. *Gobius borneensis* Blkr.
21. » *kokiuss* CV.
22. » *pleurostigma* Blkr.
23. * *Apocryptes borneensis* Blkr.
24. *Pterophthalmus borneensis* Blkr.
25. * *Eleotris heteropterus* Blkr.
26. » *melanostigma* Blkr.
27. » *urophthalmus* Blkr.
28. » *urophthalmoides* Blkr.
29. *Eutrachus gruniens* CV.
30. *Wallago dinawa* Blkr.
31. *Silurus micropogon* Blkr. = *Si-*
lurus opogon Blkr. ol.
32. » *cryptopterus* Blkr.
33. » *hexapterus* Blkr.
34. » *lais* Blkr.
35. *Pangasius macronema* Blkr.
36. *Pangasius polyuranodon* Blkr.
37. *Eagroides melanopterus* Blkr.
38. *Bagrus Hoeverii* Blkr.
39. » *macronema* Blkr.
40. » *Wolfii* Blkr.
41. *Arius borneensis* Blkr.
42. » *microcephalus* Blkr.
43. *Pimelodus borneensis* Blkr.
44. *Systemus melanopterus* Blkr.
45. *Capoeta macrolepidota* CV.
46. *Leuciscus dudsonensis* Blkr.
47. *Rohita Artedii* Blkr.
48. » *melanopleura* Blkr.
49. » *Schlegelii* Blkr.
50. » *vittata* CV.
51. *Epalzeorhynchus kalopterus* Blkr.
52. * *Cobitis macracanthus* Blkr.
53. *Hemiramphus borneensis* Blkr.
54. » *Quoyi* CV.
55. *Clupeoides borneensis* Blkr.
56. *Eograulis melanochir* Blkr.
57. *Coilia borneensis* Blkr.
58. *Synaptura pavoïdes* Blkr.
59. *Achiroides melanorhynchus* Blkr.
60. * *Muraena* tile Cant.
61. *Synbranchus immaculatus* Bl.
62. * *Monopterus javanensis* Lac.
63. *Chonerthinos modestus* Blkr.
64. » *naritus* Blkr.
65. *Arothron potamophilus* Blkr.
66. *Syngnathus boja* Blkr.
67. » *Helfrichii* Blkr.

15 dezer soorten zijn nieuw voor de kennis der plaatselijke fauna van Bandjermasin, 8 (de met een * gemerkte) tevens nieuw voor de kennis der fauna van Borneo, en daarvan nieuw voor de wetenschap *Apocryptes borneensis*, *Eleotris heteropterus*, *Arius microcephalus* en *Syngnathus Helfrichii*. Het gezamenlijke aantal van Bandjermasin bekende vischsoorten bedraagt thans 121.

Ik teeken hier nog aan, dat de voorwerpen van *Silurus apogon*, welke ik na de bekendmaking der beschrijving dezer soort ontving, mij hebben geleerd, dat zij twee uiterst fijne bovenkaaksvoeldraadjes bezitten, waarom ik den naam der soort veranderd heb in *Silurus micropogon*.

Aann. Deze soort is kenbaar aan haar spits eenigzins hol profiel, aan hare groote preperkel- en operkelschubben, aan hare ongeveer 55 schubben op eene overlangsche rei der zijden, aan hare 45 of 46 rugvin- en 30 of 31 aarsvinstralen, donker violette met fraaije blaauwe banden of vlekken geteekende vertikale vinnen, veelreijige tanden in de mondholte, afwezigheid van hondstanden in de gehemeltebeenderen, het sterk gebogen zijn der zijlijn juist achter den top der botstvin, enz.

GOBIOIDEI.

Apocryptes borneensis Bkr.

Apoer. corpore elongato antice cylindraceo postice compresso, altitudine 10 ad 12 in ejus longitudine. capite obtuso convexo G₁ ad 6½ in longitudine corporis; altitudine et latitudine capitis 1½ ad 1½ in ejus longitudine; oculis diametro 4 et paulo ad 5 in longitudine capitis, maxime approximatis, totis in anteriore dimidio capitis sitis, palpebratis; capite superne et lateribus nuchaque squamatis squamis minimis punctiformibus; rostro obtuso valde convexo oculo breviori; riectum parum obliquo; maxilla superiore maxilla inferiore paulo longiore sub oculi parte posteriore desinente; dentibus gracilibus apice conicis vel truncatis integris, maxilla superiore utroque lateri p. m. 19 anterioribus ceteris longioribus, maxilla inferiore subhorizontalibus inaequalibus intermaxillaribus anterioribus brevioribus utroque lateri p. m. 12, maxilla inferiore dentibus intrasymphysalibus insuper 2 magnis curvatis erectis divergentibus; squamis corpore minimis vix conspicuis caudalibus autem ceteris majoribus; appendice anali brevi conica; pinnis dorsalibus distantibus, spinosa radiosa humiliori obusa, radiosa postice quam antice altiore corpore multo humiliori acutangula; pectoralibus rotundatis 7½ ad 8½, ventrali 8½ ad 10, caudali acuta 3½ ad 4 fere in longitudine corporis; anali dorsali radiosa paulo humiliori postice quam antice paulo altiore angulata; corpore superne violascente-viridi, inferne margariae vel roseo-margariae, superne lateribusque nigro-arenato et irregulariter punctulato, lateribus post anum vittis < foribus angulo antorsum spectantibus; pinnis membrana flavascente-hyalinis radiis aurantiacis; dorsali spinosa antice macula parva, postice macula magna violacea-nigra; dorsali radiosa membrana inter singulos radios punctis magnis 1 ad 5 nigricante-fuscis margini radii anteriori approximatis; pectoralibus dimidio basali

DESCRIPTIONES SPECIERUM DIAGNOSTICAE.

OPHICEPHALOIDEI.

Ophicephalus melanopleurus Bkr.

Ophiceph. corpore elongato, antice cylindraceo latiore quam alto, postice compresso, altitudine 7 circiter in ejus longitudine; capite acuto 5 in longitudine corporis, depresso, genis convexo; altitudine capitis 2 et paulo, latitudine 1½ ad 1½ in ejus longitudine; linea rostro-dorsali rostro convexa, fronte et vertice declivi concaviscula; oculis diametro 7 circiter in longitudine capitis, diametris 2 et paulo distantibus; maxilla superiore maxilla inferiore vix breviori, longe post oculum desinente, 2½ circiter in longitudine capitis; dentibus multiseriatis, intermaxillaribus, vomerinis palatinisque omnibus parvis serie interna ex parte dentibus ceteris paulo longioribus, inframaxillaribus parvis internis lateralibus conicis aliquot caninoides; riectum obliquo; squamis cycloideis parte libera granulatis, capitis parte postoculari 8 vel 9, lateribus 55 p. m. in serie longitudinali; linea laterali antice et postice recta sub radio dorsali 12° circiter valde deflexa, singulis squamis tubulo simplice notata; pinna dorsali postice obtusiuscule rotundata; pectoralibus obtusis rotundatis flexuram linea laterali fere attinentibus 6½ circiter, ventralibus acute rotundatis 12½ circiter, caudali rotundata 5½ circiter in longitudine corporis; anali postice acute rotundata dorsali paulo humiliori; colore corpore superne violascente-olivaceo inferne aurantico-roseo pinnis ventralibus dilute violaceis, ceteris nigricante-violaceis; dorsali dimidio posteriore et anali tota vittis obliquis transversis ex parte abruptis pulchre coerules. caudali membrana dimidio basali maculis coerules in serie irregulares transversas dispositis.

B. 5. D. 1/44 vel 1/45. P. 2/16. V. 1/5. A. 1/29 vel 1/30. C. 1/12/1 et lat. brev.

Habit. Pontianak, in flumine Kapuas.
Longitudo speciminis unici 601'''.

irregulariter fusco punctatis; caudali membrana inter singulos radios maculis parvis oblongis nigris biserialis radiis approximatis.

B. 5. D. 5-1/27 ad 5-1/30. P. 21 vel 22. V. 1/5. A. 1/25 ad 1/27.

C. 26 p. m. (lat. brev. incl.)

Habit. Eandjermasin, in flaviis.

Longitudo 7 specimenum 60''' ad 112'''.

Aann. Deze Apocriptyes is kenbaar aan het eigenaardige der kleurteekening van ligchaam en vinnen, de getallen der vinstralen, de bijzonderheden van het tandenstelsel, het van een staande der rugvinnen, enz.

ELEOTRJOÏDEI.

Eleotris heteropterus Blkr.

Eleotr. corpore elongato compresso, altitudine 8½ circiter in ejus longitudine, latitudine 1½ circiter in ejus altitudine; capite obtuso convexo 5½ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis 2 circiter, latitudine 2½ circiter in ejus longitudine; orbitis glabris; oculis diametro 3 circiter in longitudine capitis, diametro 1 circiter distantibus, totis in dimidio capitis anteriore sitis; rostro obtuso, convexiusculo, oculo breviori; naribus anterioribus non tubulatis; rictu valde obliquo; maxilla superiore valde protracitili maxilla inferiore breviori sub oculi parte anteriore desinente; dentibus maxillis parvis serie externa seriebus internis longioribus cinnis vel caninoidis nullis; praepoculo spina nulla; sulco oculo-scapulari conspicuo; squamis corpore minimis vix conspicuis, operculis, fronte, vertice nechaque nullis, regione temporalis in fasciam longitudinalem dispositis; appendice anali vix conspicua; pinnis dorsalibus dupla longitudine dorsalis spinosae distantibus; dorsali spinosa dorsali radiosa vix vel non altiore, corpore humiliori, angulata, spinis flexilibus postice ceteris longiore; dorso medio dorsalem spinosam inter et radiosam radio libero gracillimo corpore vix humiliori; dorsali radiosa antice quam postice altiore, obtusa, longitudine 3 circiter in longitudine corporis; pectoralibus obtusis et ventralibus acutis 3 et paulo ad 3½, caudali basi squamosa, emarginata, lobis rotundatis 6½ circiter in longitudine corporis; anali dorsali radiosa paulo breviori sed non humiliori, antice quam postice altiore, angulata; colore corpore superne viridi-roseo, inferne marginato; pinnis dilute aurantiacis, caudali media tota longitudine macula oblonga magna nigra.

B. 6. D. 5-1-1/30 vel 1/31. P. 23 vel 24. V. 1/5. A. 1/29 vel 1/30.

C. 26 (lat. brev. incl.)

Habit. Bandjermasin, in flaviis.

Longitudo specimenis unici 49'''.

Aann. De talrijkheid en de uiteenlopende bouw der soorten van Gobius en Eleotris zullen weldra eene splitsing dier groote geslachten in meerdere kleinere noodzakelijk maken. Ik plaats de onderwerpelijke soort voorloopig nog in het geslacht Eleotris, doch zij vormt daarin eene geheel eigene type door hare buitengewoon lange 2° rugvin en arsvin, door den vrijen rugdraad tusschen de beide rugvinnen en door hare uitgerande gekwabte staartvin. Reeds door de genoemde kenmerken gemakkelijk te onderkennen, wordt hare bepaling nog gemakkelijker gemaakt door hare als mikroskopische schubjes, door de afwezigheid van hondstanden, door den stompen kop met zeer uitstekbare bovenkaak; door de groote zwarte staartvinvlek welke zich, van het midden der basis tot den achterrand der vin uitstrekt, enz.

SILUROÏDEI.

Arius microcephalus Blkr.

Ar. corpore elongato, antice aequae lato circiter ac alto, postice compresso, altitudine 6 circiter in ejus longitudine; capite valde convexo usque ad apicem operculi 5½ ad 6½, usque ad apicem cristae interparietalis 4 fere ad 3½ in longitudine corporis; altitudine capitis 1½ ad 1½, latitudine 1½ ad 1½ in ejus longitudine; linea rostro-dorsali convexa; oculis superis diametro 4½ ad 5 et paulo in longitudine capitis, diametro 2 ad 2½ distantibus; scuto capitis sulco longitudinali usque ad basin cristae interparietalis diviso, granuloso, granulis sat numerosis subradialiter dispositis; cristae interparietali subrigida, vix vel non longiore quam basi lata, granulosa apice obtuso emarginato os interspinosum 1½ granulosum attingente; rostro convexo oculo longiore, linea anteriore acutiuscule rotundata; cirris 6, supra-maxillariibus os scapulare attingentibus, infra-maxillariibus externis infra-maxillariibus internis longioribus os scapulare non attingentibus; maxilla superiore

maxilla inferiore paulo longiore; dentibus maxillis pluriserialis acutis partis aequalibus, maxilla superiore in vittas 2 oblongo-quadratas contiguas paulo longiores quam latas, maxilla inferiore in thurmas 2 graciliores curvatas contiguas plus duplo longiores quam latas dispositis: dentibus palatinis gracilioribus in thurmas 2 magnas semiovalis rectas non contiguas in medio palato collocatis; operculo glabro venoso; osse scapulari rugoso reticulato; linea laterali ramosa antice declivi postice rectiuscula cauda bifurcata; pinna dorsali radiosa acuta corpore altiore; spinis dorsali et pectorali crassis antice inferne granulosas superne serratis, lateribus rugosis, postice valde conspice dentatis, cum processu flexuati radio 1o longioribus; spina dorsali spina pectorali longiore capite non vel vix brevioribus; pinnis pectoralibus acutis capite non vel vix brevioribus; ventralibus angulatis non emarginatis 1½ circiter in longitudine capitis; anali acuta emargina corpore multo humilior; caudali profunde incisa lobis acutis superiore inferiore longiore 4½ ad 4½ in longitudine corporis; colore corpore superne coeruleo-viridi, inferne margaritaceo; pinnis flavescens, dorsali radiosa caudalique fusco marginatis, dorsali radiosa superne macula magna nigra; pectoralibus ventralibus et anali dense fusco arenatis.

B. 5. D. 1/7. P. 1/10. V. 1/5. A. 6/13. C. 15 et lat. brev.

Habit. Bandjermasin, in fluvio.

Longitudo 2 specimenum 140''' et 213'''.

Aann. Deze Arius onderscheidt zich van alle mij bekende door haren betrekkelijk korten, hoogen en bolle kop. Zij is bovendien kenbaar aan de korte doch betrekkelijk zeer breede banden der bovenkankstanden, welke banden elke op zich zelf slechts weinig langer zijn dan breed.

In mijne eerste bijdrage welke ik over de visschen van den Indischen Archipel publiceerd (Siluroideorum bataviensium conspectus diagnosticus Batavia. 1845 8o) zijn eenige soorten van Arius onder verschillende namen twee en meermaal opgebragt. In eene in bewerking zijnde Verhandeling, welke het geheel der thans in mijn bezit zijnde Siluroiden van den Indischen Archipel omvat, zijn die nominale soorten tot hare ware beteekenis teruggebragt, even als eenige in bedoelde bijdrage voorkomende nominale soorten van Bagrus.

CYPRINOÏDEI.

Systomus albuloides Bkr.

System. corpore oblongo vel subelongato compresso, altitudine 4½ ad 5 in ejus longitudine, latitudine 2 fere in ejus altitudine; capite acuto 5 ad 5½ in longitudine corporis; altitudine capitis 1½, latitudine 1½ ad 1½ in ejus longitudine, oculis diametro 3 ad 3½ in longitudine capitis, antice et postice membrana palpebrali magna parte velatis, diametro 1 et paulo distantibus; rostro acuto convexo oculo brevior, non aute os prominente; linea rostro-dorsali toto capite convexa; linea interoculari convexa; maxilla superiore maxilla inferiore paulo longiore, verticaliter deorsum valde protractili, 3 ad 3 et paulo in longitudine capitis, sub oculi parte anteriore desinente; maxilla inferiore symphysi tuberculo conico subhamata; labiis gracilibus teretibus; operculo margine inferiore rectiusculo; apertura branchiali sub praepeteculi margine posteriore desinente; dentibus pharyngealibus scaliformibus 2.3.4.4.3.2; osse scapulari trigono obtuso; dorso angulato ventre multo altiore; squamis parte libera longitudinaliter striatis, ex parte granulatis, 39 vel 40 in linea laterali, 11 p. m. in serie transversali quarum 5½ supra lineam lateralem; linea laterali recta, antice tantum declivi, non infra lineam rostro-caudalem descendente, singulis squamis tubulo simplice notata; pinna dorsali supra vel vix ante pinnas ventrales incipiente, acuta, emarginata, corpore paulo humilior, spina crassa postice valde dentata cum parte ejus flexuati capite paulo brevior; pectoralibus acutis ventrales non attingentibus et ventralibus acutis 7½ circiter, caudali profunde incisa dimidio basali tota squamata, lobis acutis 5 circiter in longitudine corporis, anali acuta emarginata dorsali multo humilior, minus duplo altiore quam basi longa; colore corpore superne dilute viridi, marginibus squamarum profundiore vel fuscescente, inferne argenteo; pinnis roseis vel rubris; dorsali superne, caudali postice fusco-violaceo marginalis.

B. 3. D. 4/8 vel 4/9. P. 2/16. V. 2/9. A. 3/5 vel 3/6. C. 7/17/7 vel 6/17/6.

Habit. Pontianak, in flumine Kapuas.

Longitudo 2 specimenum 240''' et 255'''.

Aann. Bij het kleinste mijner beide voorwerpen ontwaar ik voor aan den snuit een' vrij langen draad, welke tot bijkans aan het oog reikt. Daar echter aan de andere zijde van den snuit die draad ontbreekt en ook bij het grootere voorwerp geen spoor er van is waar te nemen, schijnt de ontwikkeling

van dien draad eene toevalligheid of wel een losgescheurd gedeelte der tedere lippen te zijn, ofschoon hij het aanzien daarvan niet heeft. Ik breng daarom de soort tot *Sijstomus*. Zij is merkwaardig door haar eigenaardig profiel, hetwelk aan *Albula banana* CV. doet denken, alsmede door het ver naar achteren beschubt zijn der staartvin. Zij is voorts nog kenbaar aan haar slank ligchaam, aan hare 40 schubben in de zijlijn, enz.

Rohita Schlegelii Blkr. Nat. Tijdschr. N. Ind. II 1851 p. 432.

Rohit. corpore oblongo compresso, altitudine 4 ad $3\frac{1}{2}$ in ejus longitudine, latitudine 2 ad $2\frac{1}{2}$ in ejus altitudine; capite $4\frac{1}{2}$ ad 6 fere in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{2}$, latitudine $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{2}$ in ejus longitudine; oculis diametro $2\frac{1}{2}$ ad $3\frac{1}{2}$ in longitudine capitis, diametro $1\frac{1}{2}$ ad 2 et paulo distantibus; linea rostro-dorsali capite junioribus concaviuscula aetate protractis convexiuscula, nucha convexa; rostro parum convexo junioribus oculo brevior aetate protractis oculo non brevior, paulo ante os prominente, poris conspicuis nullis; maxilla superiore maxilla inferiore paulo longiore ante oculum desinente; labiis papillis conicis pluri-seriatis subimbricatis; cirris labialibus junioribus oculo attingentibus aetate protractis oculo non attingentibus cirris maxillaribus longioribus; mento ore clauso concavo; dentibus pharyngealibus uncinato-ontusoriis 2. 4. 5. 4. 2; osse scapulari obtuso retundato; dorso angulato ventre convexiore; linea laterali antice paulo declivi tunc rectiuscula, lineam rostro-caudalem vix attingente, singulis squamis tubulo simpliciter notata; squamis parte libera longitudinaliter striatis, 34 ad 36 in linea laterali, 12 vel 13 in serie verticali quarum 6 supra lineam lateralem; pinna dorsali ante pinnas ventrales incipiente, longitudine $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{1}{2}$ in longitudine corporis, corpore non multo humiliore, acuta, emarginata, radio nullo producto; pinnis pectoralibus acutiusculis ventrales non vel vix attingentibus 6 ad 6 $\frac{1}{2}$, ventralibus acutis $5\frac{1}{2}$ ad $5\frac{1}{2}$, caudali profunde incisae lobis acutis 4 ad $3\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; anali dorsali humiliore acuta non vel parum emarginata; colore corpore superne aurco-viridi, inferne argenteo; squamis dorso lateribusque singulis basi vitta transversa olivaceo-violacea; pinnis rubris, dorsali antice macula maxima diffusa nigricante-violacea; pinnis omnibus plus minusve fusco arenatis.

B. 3. D. 4/13 vel 4/14 vel 4/15. P. 2/14 ad 2/16. V. 2/3. A. 3/5 vel 3/6. C. 6/17/6 vel 7/17/7 (lat. brev. incl.).

Habit. Bandjermasin, Prabukarta, Pontianak, in fluviis. Longitudo 10 specimenum 79" ad 259".

Aann. Ik beschreef deze *Rohita* reads in 1851 naar een enkel exemplaar van 120" lengte. Sedert ontving ik nog 9 andere grootere en kleinere voorwerpen, welke eene verbeterde beschrijving der soort hebben toegelaten. *Rohita Schlegelii* behoort tot de afdeeling in haar geslacht met gladden snuit en zonder zichtbare groote snuitporiën, tot welke afdeeling ook behooren de soorten mijner verzameling *Rohita Hasseltii* CV., *Rohita Arctidii* Blkr., *Rohita melanopleura* Blkr., *Rohita brachynotus* Blkr. en *Rohita Waandersii* Blkr. van den Indischen Archipel en *Rohita Buchanani* CV. van Bengalen. De kenmerken waardoor deze soorten zich van de onderwerpelijke laten onderscheiden zijn voornamelijk de volgende.

Rohita brachynotus Blkr. D. 4/10 vel 4/11. Caput $5\frac{1}{2}$ in longitudine corporis (specim. longit. 90").

Rohita Arctidii Blkr. D. 4/17 vel 4/18, longitudine $3\frac{1}{2}$ ad $3\frac{1}{2}$ in longitudine corporis (spec. longit. 112" ad 125").

Rohita melanopleura Blkr. D. 4/17 vel 4/18. Squamae 50 circiter in serie longitudinali.

Rohita Waandersii Blkr. D. 4/12 vel 4/13. Oculi 4 in longitudine capitis. Fascia oculo-caudalis lata nigra.

Rohita Hasseltii CV. D. 4/14 ad 4/18, longitudine $3\frac{3}{4}$ ad $3\frac{1}{4}$ in longitudine corporis. Corpus postice vittis longitudinalibus fusciscentibus.

Rohita Buchanani CV. D. 4/12 vel 4/13. Cirri brevissimi vix conspicui. Squamae 40 in serie longitudinali.

MURAENOIDEI.

Muraena tile Cant. Catal. Mal. Fish. p. 331. Blkr., Verh. Bat. Gen. XXV Nalez. Ichth. Beng. p. 159.

Muraen. corpore elongato compresso, altitudine 23 ad 16 in ejus longitudine; capite acuto 8 circiter in longitudine corporis, plus duplo longiore quam alto; oculis diametro 12 ad 14 in longitudine capitis; linea rostro-dorsali fronte concava; naribus anterioribus tubulatis, posterioribus non tu-

in longitudine corporis; oculis diametro 4 et paulo ad $4\frac{1}{2}$ in longitudine capitis; linea rostro-frontali ante oculos concava; rostro capitis parte post-oculari longiore, compresso, triplo ad plus triplo longiore quam parte gracillima alto; fronte et vertice convexiusculo striatis cristis crenulatis vel denticulatis nullis; operculo crista longitudinali media glabra, supra et infra cristam striis divergentibus; scutis trunco 14, cauda 40 vel 41, scutis singulis transversim, lamineis intersuturalibus ovalibus radiatum striatis, carinis elevatis non crenulatis glabris, carina ventris media carinis ceteris altiore; cauda absque pinna trunco absque capite minus triplo, trunco cum capite minus duplo longiore; sacco embrijophoro post anum sito ab ano usque infra scutum caudale 16te porrecto, cauda plus duplo brevior, lateribus ex scutis caudalibus deorsum porrectis, inferne e membrana formato, membrana rima media longitudinali bivalva; pinna dorsali post anum sculo caudali 2° incipiente et scuto caudali 7° desinente corpore humilior; anali minima vix conspicua; caudali flabelliformi capitis parte postoculari brevior; colore corpore aurantiaco dense fusciscente-viridi variegato, reticulato et nebulato; fusciscente-viridi scutis caudalibus inferne maculas oblongo-quadratas efficientes; capite utroque latere vittis 3 nigricantibus oculo coenatibus maxillo-oculari, oculo-temporali et oculo-infraorbiculari; pinnis caudali nigricante, ceteris aurantiacis, dorsali radiis fusciscente variegatis; carina ventrali media nigricante.

D. 23. P. 15. A. 4. C. 10.

Habit. Bandjermassin, in flaviis.

Longitudo 2 specimenum 103^{mm} et 133^{mm}.

Aann. Ik bezit 5 soorten van Syngnathus, welke min of meer na aan de onderwerpelijke verwant zijn, te weten *Syngnathus djarong* Blkr, *Syngnathus tapeinosoma* Blkr, *Syngnathus heptagonus* Blkr, *Syngnathus gastrotaenia* Blkr en *Syngnathus cyanospilos* Blkr. van den Indischen Archipel en *Syngnathus carce* Buch. van Bengalen. Bij alle deze soorten is de romp (zonder den kop) meer dan tweemaal korter dan de staart (zonder de staartvin) en begint de rugvin achter den anus op de staartschilden. Zij laten zich alle echter vrij gemakkelijk van de onderwerpelijke onderscheiden door de hieronder aangegeven de karakteren.

Syngnathus tapeinosoma Blkr. Hoogte des ligchaams 40 maal ongeveer in zijne lengte. D. 29.

Syngnathus djarong Blkr. Kop $9\frac{2}{3}$ tot $10\frac{1}{3}$ in de lengte des

bulatis, rostro acutiusculo, convexo, oculo duplo circiter longiore, ante maxillam inferiorem prominente; rictu post oculum producto 3 et paulo in longitudine capitis; dentibus palatinis, nasalibus, et infamaxillaribus conicis acutis; dentibus palatinis anterioribus biserialis, posterioribus uniserialis, serie externa serie interna brevioribus p. m. 14 ad 16, serie interna 5 ad 7; disco nasali peripherica dentibus uniserialis 12 ad 14, medio dentibus 2 vel 3 mobilibus dentibus periphericis longioribus; vomere dentibus biserialis conicis obtusiusculis p. m. 22, anticis dentes palatinos anteriores subattingentibus; dentibus infamaxillaribus uniserialis, symphysin versus tantum biserialis, serie externa utroque latere p. m. 24, serie interna utroque latere 2 vel 3; apertura branchiali oculo paulo majore, in media altitudine corporis sita; linea laterali conspicua; pinna dorsali vix ante aperturam branchialem incipiente, corpore plus duplo humilior; anali antice in corporis dimidio posteriore incipiente, corpore triplo vel plus triplo humilior; corpore superne profunde olivaceo-viridi, inferne pinnisque dilutior; corpore pinnisque ubique punctis et maculis parvis irregularibus flavis vel aurantiacis subreticulato-variegatis. B. 9. D. 318 ad 325. A. 161 ad 172. C. 10 p. m.

Synon. *Muraenophis tite* Buch. Ham., Gang. Fish. p. 18, 363.

Lycodon punctata McCl., Apod. Fish. Beng. Journ. Nat.

Hist. V p. 187.

Strophidon punctata McCl., ib. p. 203 t. 7 fig. 3. Richards. Zool.

Ereb. Terr. Fish. p. 80.

Strophidon maculata McCl., ib. p. 203 t. 3 fig. 1.

Lycodon literata McCl., ibid. p. 186.

Strophidon literata McCl., ib. p. 215 t. 7 fig. 2. Richards. Zool.

Ereb. Terr. Fish. p. 80.

Muraena punctata Blkr, Verh. Bat. Gen. XXV Muraen. p. 42.

Muraena literata Blkr, ibid.

Habit. Bandjermassin, in flaviis.

Calcutta, in flumine Hooghly.

Longitudo 10 specimenum 232^{mm} ad 530^{mm}.

Aann. Tot nog toe was deze soort slechts van Bengalen bekend. Ik ontving er vroeger 7 voorwerpen van van Calcutta, welke ik ter boven aangehaalde plaatse beschreef. De borneosche voorwerpen komen volmaakt met de Calcuttische overeen.

SYNGNATHOIDEI.

Syngnathus Helfrichii Blkr.

Syngnath. corpore valde elongato, antice heptagono, postice tetragono, altitudine 20 ad 21 in ejus longitudine, altiore quam lato; capite 9 ad 8 $\frac{2}{3}$

ligchaams. Staart (zonder de vin) driemaal langer dan deromp zonder den kop en tweemaal langer dan de romp met den kop. D 25.

Sijgnathus heptagonus Blkr. Oog 6 maal in de lengte van den kop. Rugvin op het 3^e staartschild beginnende en op het achtste staartschild eindigende. Geene kaak-oogband of achter-oogbanden.

Sijgnathus gastrotaenia Blkr. Krinkammen ruw. Dwarsche zwarte en gele afwisselende buikbanden. D. 29.

Sijgnathus carce Buch. 15 rompschilden. D. 25 vel 26. Gele met zwart gezoomde oogjes op de zijdelijke buikkielen.

De soort blijkt nog het naaste verwant te zijn aan *Sijgnathus heptagonus* Blkr. Ik heb haar genoemd ter eere van den heer C. HEERFICH, aan wien hare kennis te danken is.

Scripsi Batavia Calendis Julii MDCCCLV.

B I J D R A G E

TOT DE KENNIS DER

ICHTHILOGISCHE FAUNA

VAN HET EILAND

G R O O T - O B I J .

DOOR

P. BLEEKER.

Groot-Obij is, zooals bekend is, het grootste eiland eener groep, welke gelegen is ten zuiden van het eiland Batjan en ten noorden van Straat Boeroe of Manipa. In een ichthyologisch, gelijk in zoovele andere opzigten, zijn de Obij-eilanden nog volstrekt onbekend gebleven. Zeer welkom waren mij alzoo eenige vischsoorten, aan de kusten van Groot-Obij verzameld en mij door den heer J^{hr} C. F. GOLDMANN, gouverneur der Moluk-sche eilanden, welwillend toegezonden. Deze verzameling stelt mij in staat eene eerste bijdrage tot de ichthyologische kennis van dit eiland te geven en bevat de volgende soorten.

1. *Serranus Goldmanni* Blkr., Nat. T. N. I. IX. p. 434.
2. " *guttaus* CV. = *Serranus cyanostigmatus* Blkr., Veth. Bat. Gen. XXII. Perr.

IX.

31